

Võru linn müüb linnavalitsuse maja

Inno Tähismaa

MÜÜK > Võru linn pani eile linnavolikogu otsusega müüki linnavalitsuse maja aadressil Jüri tn 11, sest linnavalitsus kavatseb ümber kolida kõrvalasuvasse pangamajja aadressil Tartu tn 25. „Linnavalitsus plaanib oma tegevuse üle viia ja praegune maja aadressil Jüri tn 11 jääb tühjaks,” põhjendas eile volikogus abilinnapea Kersti Kõosaar. Tema sõnul linn sellele majale otstarvet ei näe.

Müüdavas majas on pinda 754 m². Enampakkumise alghind on 120 000 eurot, mis kujunes vastavalt OÜ Kaanon Kinnisvara ekspertarvamusele võimaliku müügihinna kohta. Jüri 11 kinnistu on riigilt saadud ilma rahata kasutusse, seetõttu küsitakse luba keskkonnaministeeriumilt kinnistu võõrandamiseks.

Volikogu liige Siiri Toomik küsis: „Kas tõesti mahutakse ära pangamajja? Kogu aeg oli ruumipuudus, nüüd mahume ära?” Kersti Kõosaar vastas: „Jah.”

Volikogu liige Anneli Ott küsis: „Kas on tehtud kalkulatsioone, mis kohustused kolimisega tulevad?” Kõosaar vastas: „Kui paneme maja müüki, lisame klausli, et kuus kuud soovime pärast müüki olla veel majas üürilised, et saadud müügihinna teha korda küttesüsteem, ventilatsioon ja sidesüsteem.” Maja läheb Kõosaare väitel müüki kohe, aga milal ostja leitakse, ei osanud ta muidugi öelda.

Võru linnavolikogu esi-

Võru linnavolikogu otsustas eile müüki panna linnavalitsuse maja Jüri tänava ääres.

mees Erki Saarman ütles linnavalitsuse kolimist kommenteerides, et see on mõistlik ettevõtmine, sest pangahoone on mõeldud esindushooneks ning pikemas perspektiivis on Seminari väljakust mõistlik arendada Raevoja plats ja esindusväljak. Vabaduse väljak on Saarmani väitel parkimisplats, mitte esindusväljak. Pangahoone on üks viiest hoonest, mis

on muinsuskaitse all.

„Hoone haldamine ja remontimine on keerulisem ja kallim, mistõttu on õigustatud, et seal töötab linnavalitsus ning seda hoitakse korras terve kogukonna vahenditega,” märkis Saarman.

Volikogu liige Anneli Ott märkis, et varem on olnud juttu, et praeguse publi ruumid sobiks volikogu saaliks, mille peale ütles volikogu

aseesimees Tõnu Anton naljaga pooleks, et volikogu istungid toimuvadki pubis.

Volikogu esimees Erki Saarman ütles Otile vastuseks, et plaan on viia istungid elektroonilise hääletamise peale, samuti saab linnavalitsuse saali kasutada volikogu saalina.

Linnavalitsuse uueks hooneks kavandatud pangamaja üritas linn müüa viimase paa-

ri aasta jooksul, ent edutult.

Võru linnavolikogu otsustas eile veel Petseri tänava pikendamise Jüri tänavalt kuni Kooli tänavani, kaasa arvatud Kooli tänava ringristmiku tegemise, mille maksumus on kokku 800 000 eurot.

Volikogu valis eile ainsa kandidaadina üles seatud Kristjan Võrno linnavolikogu keskkonnakomisjoni esimeheks.

Foto: INNO TÄHISMAA

Uudised

Rõuges kujundatakse koolivormiga piirkonna identiteeti. lk 3

Lätis on odavamad vaid sigaretid ja kartul. lk 3

Elu

Riigikogulane vastab toiduhindade kohta. lk 4

Alguse saab Võrumaa Teataja mälumängu-turniiri. lk 5

Roosu talu peremees Aivar Rosenberg: ettevõtlusega on parim tegelda linnas, maale jäägu maaressursiga seotud tootmine. lk 5

Rõuge seeneleiad rõõmustasid müko-looge. lk 6

Laupäeval tuleb taas „Võru Roller”

Inno Tähismaa

RULLSUUSAVÕISTLUS > Laupäeval, 15. septembril kell 16 algavad Võrus spordikeskuse juures Eesti kõige esinduslikuma rullsuusavõistluse „Võru Roller 2012” finaalsõidud.

Järjekorras juba 11. korda toimuv „Võru Roller” on kavandatud suure rullsuusapäevana. Hommikul on Võru spordikooli rahvus-

vaheline noorte rullsuusavõistlus Kubjal ja sealt edasi liigutakse kohe edasi „Võru Roller” sprindi eelsõitudega. Kell 16 hakkab aga pih-ta „Rolleri” sprindifinaalide õhtupoolik Võru spordikeskuse juures.

Kuivõrd Otepääl tänavu „Suverulli” võistlust ei olnud, siis panevad riikide koondised end proovi-le Võrus. Võistluseks naaseb Ramsau laagrist spetsiaalselt

Eesti suusatajate paremik, Otepäält tuleb kohale Vene koondis. Lisaks on tulemas Läti võistlejad ja Norra noored tulevikulootused, rääkis võistluse korraldaja Merike Õun. Tema sõnul on konkurents tihe ja kohal tiitlitega võistlejad.

Eilse seisuga oli võistlusele registreerunud meeste arvestuses 38 ja naiste arvestuses 20 võistlejat, teiste seas Eesti sprindikoondise

Võru omad poisid Anti Saarepuu ning Raido Ränkel, lisaks Aivar Rehemaa ja Peeter Kümmel. Naistest tuleb võistlema Eesti koondis ja kogu Vene koondis.

Rullsuusatamise võistlus „Võru Roller” sündis aastal 2000 Võrumaa mehe Raul Olle saavutatud Vasaloppe-ti võidu laineharjal. Idee autoriteks olid toonane Võru abilinnapea Margus Kupp ja Raul Olle ise. Mõtet toe-

tas kohe Eesti meeste suusakoondise treener Mati Ala-ver ja tänu temale ongi igal aastal meie tippsuusatajad Võru keskkonnas rahva ette astunud.

Võistluse esimene võitja oli Raul Olle.

2006. aastal oli esmakordselt kavas naiste võistlus Eesti naiste suusakoondise osavõtul ja naiste arvestuse esimeseks võitjaks tuli võrulan-na Silja Suija.

ILM**14...17°C**

9 771406 426008

ISSN 1406-426X

TELLI Võrumaa Teataja paber- või PDF-leht pooleks aastaks või pikenda oma praegust TELLIMUST ja vali endale VÄÄRT KINGITUS!

Võrumaa Teataja

Pubi Õlle 17 kinkekaart või riigitelefoni teatmik.

Võrumaa Teataja

Aastast 1995

Võru teeb seda, mida peaks tegema Kreeka

Valitsuse kärpekavadega toimetulekuks peavad Eesti omavalitsused kõvasti püksirihma pingutama, Võru jaoks tähendab see linnavara, näiteks soojaettevõtte ja kinnisvara müüki.

Tegelikult peaks vara müüma Kreeka, mis on aastaid üle jõu elanud ega suuda oma kohustustega toime tulla. Kreekale on küll välja pakutud vara müüki, näiteks ettevõtete või Kreekale kuuluvate arvukate saarte müüki, ent kreeklased on seni sellele innukalt vastu seisnud. Põhjus on täiesti arusaadav: kui riik on kriisis, siis on vara hind väga madal ja ükski õige peremees ei taha odava hinnaga oma vara müüa. Kuivõrd kreeklased vara müüa ei taha, on teised Euroopa riigid sunnitud Kreekat rahaliselt toetama. Vastasel korral võivad oma investeringutest ilma jääda need, kes Kreekasse on raha paigutanud, peamiselt Saksa- ja Prantsusmaa firmad ning kodanikud.

Euroopa rikaste riikide algatusega Kreekat toetada on kaasa läinud väike Eesti, mis on iseenesest jabur, sest eestlased on mitu korda vaesemad kui kreeklased ning eestlastel pole Kreekas arvestatavaid investeringuid, millest võib Kreeka pankroti puhul ilma jääda. Näiteks Soome, mille ettevõtete ja kodanikel puuduvad Kreekas samuti olulised huvid, on nõudnud omale toetamise eest lisagarantiisid. Eesti mingeid lisagarantiisid ei nõua ning Eesti otsus tuleneb peamiselt riigi juhtide soovist meeldida oma Euroopa kolleegidele, samal ajal kui rahvas on suhteliselt üksmeelselt Kreeka toetamise vastu.

Eesti jaoks tähendab Kreeka toetamine peamiselt kulutuste suuremat kärpimist, mistõttu on riigi tasemel vähendatud Eesti omavalitsuste tulubaasi, mille tõttu on terve rida omavalitsusi sattunud väga raskesse seisu. Et sellest raskest seisust niigi raskel ajal välja rabeleda, on peatunud omavalitsuste investeringud ja ots otsaga välja tulemiseks on omavalitsused asunud vara müüma. Õnnelikud on need, kel on veel midagi müüa, sest suur osa varast on varasematel aastatel juba maha müüdud. Kokkuvõttes on Võru linn sunnitud tegema seda, mida peaks tegema Kreeka.

VÕRUMAA TEATAJA VIIS AASTAT TAGASI

13. september 2007. Kevadest saadik Kreutzwaldi gümnaasiumi ja Punamütsikese lasteaia lähedal hasartmängude saali avada soovinud kasiinofirma süüdistab kolmel korral tegevusloa andmisest keeldunud linnavalitsust seaduserikkumises. Linnavalitsus ei pea etteheiteid õigustatuks. • Uhtjärve metsast leiti inimluid. • Kartulisaaigaga võib tänavu rahule jääda. • Sõmerpalu ettevõtja Arvo Leoki kavandatav forellikasvandus ootab volikogult heakskiitu.

Võrumaa Teataja

Maakonnaleht

Võrumaa Teataja ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval.
Toimetust: PK 1, Oja tn 1, Võru 65602, faks 782 3072,
e-post: info@vorumaateataja.ee, www.vorumaateataja.ee.
Väljaandja: AS Võru Teataja. Tellimisindeks 69 851.

Peatoimetaja	KALEV ANNOM	782 1274
Reporterid	INNO TÄHISMAA	782 3254
	IRJA TÄHISMAA	782 3254
	(lapsehoolduspuhkusel)	
Korrektor	MAILIT PAJU	782 4516
Kujundaja	MARGARETA PALGI	782 1921
Küljendaja	SIRLE NURK	782 1921
Müügijuht	MIHKEL VANARI	782 4616
Veebitoimetaja	AIGAR NAGEL	782 0578
Raamatupidaja	KATRIN HAGA	782 1535
Kuulutused	MARI-LIIS PIIRISALU	782 3690
(E-R 8–16)	HELIN LEIS	782 3690
Kuulutused Antslas (Kreutzwaldi 1, E-R kella 8–10)		785 5378
Kuulutused Vastseliinas (Võidu 14, E-R kella 9–11)		785 1242

Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastöid ei tagastata. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda pressinõukogusse (e-post: pn@eall.ee, tel 646 3363).

Trükk AS VõruTäht

Vabariiklased ja minu varbad

USA vabariiklased pidasid äsja oma kongressi, võisteldes orkaani Isaciga pildile pääsemise eest meedias. Presidendivalimised Ameerikas ei ole enam mägede taga ja täiesti juhuslikult hakkasin ma just nüüd lugema J. Donovanit uut raamatut „Eisenhower: The Inside Story”, mis räägib mõistagi president Eisenhowerist.

Päris põnev on seda nimetatud raamatut lugeda, arvestades seda, et Eisenhower oli üks vabariiklaste suurkujusid, kes oli meie vanemate iidol. Demokraate nagu Roosevelt peeti sotsialistideks, mis oli vaste kommunismile.

Meie vanemad olid tänuks vabariiklastele, sest nende ajal pääsesid nad USAsse, vaatamata sellele, et suuresti oli selles osas abiks Eleanor Roosevelti lobitöö, mille tõttu põgenike- ehk dp-laagrid Euroopas lõpuks põgenikest 1950. aastate algul tühjenesid.

Kohe Eisenhoweri-raamatul algul on juttu sellest, et kaheksandal päeval pärast presidendiks valimist korraldas mees oma uue kabineti koosoleku, mille avas palvesõnadega mormoon

Viido Polikarpus
kolumnist

Ezra Taft Benson. Nii et mormoonid on olnud suure poliitika ja vabariiklastega seotud juba pikemat aega.

Samal koosolekul, kus president Dwight Eisenhoweri paremal käel istus asepresident Richard Nixon ning vasakul välisminister John Foster Dulles, arutati mõningaid rahandus- ja muid küsimusi, mille eest varsti pidid vastutama mitmed avalikkusele seni tundmatud poliitikud: Korea sõda kestis juba 32. kuud, eelarvedefitsiit oli järgmiseks rahandusaastaks ähvardav kümme triljonit dollarit, Venemaa tuumarelvastus.

Kogu maailmas, mitte ainult Euroopas, vaid ka Iraanis, Indo-Hiinas ja mujal, olid tõsised probleemid. Lugedes seda saad aru, et maailmas pole suurt midagi muutunud. Tundub, nagu oleks inimestel lihtsalt uued

mütsid peas, aga mäng on ikka sama.

Äsjasel vabariiklaste kongressidel tegi aga Clint Eastwood end lolliks – ma ei saanudki aru, kas meelega või mitte. Millest ma aga aru saan, on see, et isegi juhul, kui mängid filmides mehiste ja arukat meest, ei tähenda see seda, et oledki mehine ning arukas.

Mäletan, kui Ameerika näitleja Robert Young hakkas 1950. aastatel ravimireklaamides esinema. Ta oli arstikilis ja nägi välja väga professionaalne. Vaadates otse kaamerasse, ütles ta, et kuigi ta pole arst ja vaid mängib seda osa televisioonis, soovitas ta teatud rohtu. Ja see töötas. Miljonid inimesed arvestasid tema soovitusi ravimite suhtes.

Eks sama juhtu ka Eastwoodiga. Tegelikult on mul temast kahju. Mulle meeldivad tema filmid. Lihtsalt väga raske on olla aastaid hiljem see, kes sa olid nooruses.

Minu endaga juhtus aga mõni nädal tagasi järgmine lugu. Muru niites jäi rohtu muruniidukisse kinni. Selle asemel et masin seisma jätta ja ummistus käega ära pu-

hastada, hakkasin ma töötavat niidukit jalaga surkima. Äkki jäi mu jalg sinna kinni ja ma kukkusin muru peale pikali. Oli tunne, nagu ma oleksin oma varvastest ilma jäänud.

Seal lamades helistasin kohe oma naisele Helile, õnneks juhtus mobiiltelefon särki taskus olema. Teadsin, et kui sel moel varbast ilma jääda, tuleb see kiiresti muru seest üles leida. Olin endast väga väljas. Heli kutsus mulle kiirabi.

Kuna ma lõpuks siiski oma varbaid liigutada sain, rahunesin veidi, sest see oli kindel märk, et nad on alles. Sel hetkel läks mu hing oma lolluse pärast enda peale väga vihaseks.

Kiirabist koju jõudnud, rahustasid mind sõbrad, et minu veast võtavad nüüd paljud õppust. Oli päris hea tunne, et sõbrad minusuguse vana lolli vanamehe üle nalja heitsid ja minu meeleolu üleväl hoida püüdsid.

Mulle meenutab mu enda lugu Oscar Wilde'i, kes on öelnud: „Ma olen liiga vana, et olla uus talent!” Ja veel – olen eas, mil elu tuleb võtta rahulikult – tuleb leida aega, et tunda rooside lõhna.

KÜSITLUS

Kas teie sissetulek võimaldab teil poest osta kõiki neid toiduaineid, mida soovite? Kas teete kodus ise süüa? Millal käisite viimati (perega) väljas söömas? Kas kasvatate ka ise midagi – nt kartuleid?

Heili,
meditsiiniõde

Võimaldab küll. Kui raha on olemas, siis ostan, mida tahan. Süüa teen ikka ise.

Väljas söömas käimise tihedus oleneb minu puhul olukorrast. Kui olen reisis, siis on ju loomulik palju väljas söömas käia. Aga viimati käisin väljas söömas umbes nädala eest – see oli üks kiirtoidukoht.

Ise ei kasvata midagi.

Kristi,
õpilane

Ma veel ise ei teeni, aga vanemad tulevad toime ja saame endale toidupoes kõike lubada – hindu ei vaata kunagi.

Mina teen kodus ise süüa. Väljas pole mitte kunagi söömas käinud – ei tee seda, sest igasugustes restoranides tundub toit nii kallis.

Meil kasvab põllul kõike – saame sealt kartuleid, porgandeid, tomateid jne. Elame maal.

Samso,
töötu

Vaevalt. Olen ju töötu. Valin toitu poes ikka hindade järgi.

Söögitegemise koha pealt on nii, et abikaasa valmistab seda kodus. Aga käime ikka ka väljas söömas. Viimati käisime alles eile. Mina otsin endale friikartuleid. Tegemist oli kiirsöögikoha Chilliniga, mis asub meie kodu ligi.

Püüame nii umbes nädalas korra ikka perega väljas söömas käia. Ise me midagi ei kasvata, kuigi aed on meil olemas. Ise kasvamine ei tasu end lihtsalt ära. Aga kunagi sai seda küll tehtud.

Piret,
klienditeenindaja

Kahjuks ei võimalda.

Süüa teen ikka ise, sest muidu ei tuleks üldse omadega välja. Väljas käin söömas väga harva. Viimati sai olude sunnil Dajandras käidud, kus käivad enamasti töölised söömas. Meil oli sel päeval lihtsalt kiire ja nii me elukaaslasega sinna einestama läksimegi.

Maalapike on meie perel olemas ja seega kasvame seal näiteks tomatit, kurki, kartulit.

Gundega,
töötu

Ei ole kunagi toidupoes hindu vaadanud. Tulen lihtsalt toime ja saan hakkama.

Süüa teen ise, aga vahel käin ikka väljas ka söömas. Viimati käisin väljas söömas kaks nädalat tagasi – kiirtoidukohas Chillin.

Küsis ja pildistas
Mailit Paju.

ÜTLES ...

„Vaadates Eestit, mis on reaalsuses ühe suurlinna linnajao suurune, on selge, et ükskõik kui palju me ka raha kaitsevæle annaksime, siis reaalse sõja korral ei suudaks me kellelegi peale Läti vastu hakata.”

Ettevõtja ja psühholoogiamaagister **Alar Tamming.** (Postimees)

„Eestlaste hoiakud võitlusspordi suhtes on sageli ekslikud, tegelikult on võitlusspordiga tegelejad täiesti normaalsed inimesed nagu kõik teisedki.”

Räppar **Henry Kõrvits.** (Delfi)

Rõuges kujundatakse kooli- vormiga piirkonna identiteeti

Maarja Roon

VORMIRÕIVAS ➤ Rõuge põhikool on esimene kool Võrumaal, kes on pärast Eesti taasiseseisvumist võtnud kasutusele oma koolivormi. Täpsemalt on selleks küll ainult üks riideese – vest või pihik ja vabatahtlikus, mitte kohustuslikus korras. Veste kootakse Võru Rõivas, mis toodab vorme Tallinna inglise kolledžile, Saaremaa ühisgümnaasiumile, Mammaste lasteaed-alkkoolile ja veel ligi 40 Eesti koolile.

Koolivormi teemat on Rõuge kooli hoolekogus arutatud vähemalt kaheksa aastat. Umbes aasta tagasi otsustasid hoolekogu liikmed idee tõsiselt kätte võtta ja võimalike tootjate hinnapakumisi uurima asuda. Muuhulgas helistati koolidesse, kellel koolivorm oli juba olemas, ja küsiti, kes nende vorme toodab. Selgus, et paljude Eesti koolivormide kootud elemendid valmistab OÜ Norrison, kelle tootmistehniks on Võru Rõivas. Lisaks koolivormidele toodetakse Norrisoni kaubamärgi all moetoodangut ning vormirõivaid kaitsevääle, turvafirmadele, politseile ja bussifirmale Sebe.

**Identiteedita koolid
pannakse kinni ...**

„Võrumaal on meie kliendiks praegu ainult Rõuge põhikool, Haanja on ka veidi huvi tundnud. Võru linna koolid on olnud aga pigem äraootaval seisukohal,“ ütleb Norrisoni juhatuse esimees Kalev Lember. Norrisoni klientideks on niinimetatud eliitkoolid Tallinna inglise kolledž, Gustav Adolfi gümnaasium ja Tallinna reaalkool,

Rõuge põhikoolis olid õppeaasta avaaktusel lastel kooli logoga vormivestid juba seljas.

Fotod: MAARJA ROON

aga ka täiesti tavalised põhikoolid Valgas, Uulus ning Ruilas.

„Tänapäeval püüavad koolid eristuda. Tugev ellujäämisvõimalus on neil, kes on loonud oma identiteedi. Tui-
mad koolid pannaksegi lõpuks kinni,“ ütleb Lember.

Samas suunas mõtlesid ka Rõuge koolivormi välja töötanud lapsevanemad. „Rõuge koolil võiks olla oma nägu. See kujundaks nii val-
la mainet kui ka ühistunnet laste seas,“ ütleb Rõuge kooli hoolekogu liige Britt Vahter.

**Koolivorm on soliidne,
aga mitte odav**

„Meie ise oleme väga opti-
mistlikud, aga muidugi kõi-
gile koolivormiidee ei meel-
di. Paljudele on nõukogude
ajast jäänud tunne, et see pii-
rab väljendusvabadust,“ üt-

Võru Rõiva 27 töötaja jaoks oli suvi kõige kiirem aeg – ligi 40 kooli vormid tuli septembriks valmis saada.

leb Britt Vahter. Ta tunnis-
tab, et nõukogudeaegne koo-
livorm ei meeldinud tallegi,
aga praegust vormivesti ei
tasuks tollasega võrrelda.

„Lapsed näevad vesti või
pihikuga head ja soliidseid

välja ja isegi käituvad teist-
moodi,“ ütleb ta.

Praegu on Rõuges kooli-
vorm umbes paarikümnel
lapsel. Et koolis õpib ainult
159 õpilast, ei saa tellimu-
sed kunagi muutuda niivõrd

suureks, et koolivormi saaks
osta odavalt. Üks vest mak-
sab 24–30 eurot – hind sõltub
sellest, mitu lapsevanemat
tellimuse koos esitavad.

„Koolimineku eel on riid-
ed absoluutselt üks suu-
rematest väljaminekutest.
Tõesti, üks koolivormi vest
maksab sama palju kui pusa
või teksad, aga näiteks minu
laps kandis vesti veebruar-
i lõpust eelmise kooliaas-
ta lõpuni. Materjal on hea, ei
kulu, ja ma tean, mida oma
lapsele selga panna,“ ütleb
Vahter.

Järgmisel aastal loodab
kooli hoolenõukogu lei-
da viisi toetada neid lapse-
vanemaid, kellele käib ves-
ti või pihiku hind üle jõu.
Üheks abikõrreks on kooli
MTÜ Rõuge Kooli heatege-
vusfond, samuti loodetakse
ka valla toetusele.

LÜHIDALT

**Põlgaste küla veevärgi
hanke võitis kahe Võru
firma ühispakkumine**

Kanepi vallavalitsuse han-
ke Põlgaste küla vee- ja ka-
nalisatsioonitorustike ehitu-
seks võitis OÜ Aigren ja OÜ
Hydroservice ühispakkumi-
ne.

Ühispakkumise hinnaks
oli 660 239,99 eurot. Ehitus-
tööde hankel laekus kok-
ku kuus pakkumist vahemi-
kus 660 000 kuni 1,2 miljo-
nit eurot.

Kanepi abivallavanem
Olev Pärna ütles, et kui han-
ke tulemusi ei vaidlustata,
siis sõlmitakse leping võitja-
ga kahe nädala jooksul.

Lepingut rahastavad KIKi
veemajanduse programm ja
Kanepi vallavalitsus.

**Võru eakad saavad
kevadest tasuta bussisõidu**

Võru linn võimaldab 23. ap-
rillist Võru linna üle 70aas-
tastele ja vanematele inimes-
tele bussiliinidel tasuta sõi-
du.

Möödunud nädalal koh-
tus linnapea Jüri Kaver bus-
sifirma SEBE esindajatega, et
arutada tehnilisi lahendusi.
Jõuti selgusele, et otstarbe-
kaim on rakendada kaardi-
süsteemi. „Iga Võru linna sis-
sekirjutatud pensionär saab
avalduse alusel personaalse
plastikkaardi, millega ta saab
oma sõidu registreerida bus-
si paigaldatud tehnoloogilise
lahenduse abil. Edasine ar-
veldamine toimub juba SEBE
ja linnavalitsuse vahel, seega
ei pea eakas tundma muret
sõidu eest tasumise pärast,“
selgitas Kaver.

Elanikeregistri andmetel
elab Võrus septembri algu-
se seisuga 2117 üle 70aastast
inimest. **BNS**

MUST KROONIKA

Õöl vastu **7. septembrit**
murti Antsla linnas Põllu tä-
naval sisse kauplusesse ja va-
rastati erinevaid riideese-
meid. Kahju on 600 eurot.

Lätis on odavamad vaid sigaretid ja kartul

Võrreldes Eestiga on Lätis
kaubad mõnevõrra kallimad
kui Eestis, selgus kaupade
hinnavõrdlusest Riia Kipsala
linnaosa Rimi hüpermarketis
ja Võru Maksimarketis.

Enamik toidukaupu on Lä-
tis kallimad kui Eestis, ainult
kurk, tomat ja arbuus on oda-
vamad. Kummalisel kombel
on Lätis odavam Merevaigu
juust, mis on üks väheseid
Eestis toodetud kaupu Läti
toidupoe lettidel.

Riias on ligi 30 eurosent
kallimad pudel viina ja õlut,
samas pakk sigarette on sa-
mavõrra odavam kui Eestis.
Kütuseliiter on Riia tanklates
ligi kümme eurosent kallim
kui Võrus. **Inno Tähismaa**

HINNAVÕRDLUK

➤ **Hind (eurodes) Riia Rimi Hüpermarketis
ja Võru Maksimarketis ning kütuse hind
automaattanklates**

	Hind Riias	Hind Võrus
Banaan (kg)	1,56	1,45
Arbuus (kg)	0,36	0,43
Munad (10 tk)	1,38	1,25
Merevaigu juust	1,36	1,44
Või (250 g)	1,13	0,79
Piim (1 l)	0,66	0,50
Segahakkliha (kg)	4,12	4,42
Sealiha (kg)	3,86	3,39
Õlu (0,5 l)	0,83	0,55
Must leib (päts)	0,83	0,59

Sai (päts)	0,27	0,29
Kohv Paulig President (500 g)	6,88	5,35
Kartul (kg)	0,26	0,33
Kohalik tomat (kg)	1,13	1,29
Lühike kurk (kg)	1,13	1,50
Pikk kurk (kg)	1,41	1,80
Peakapsas (kg)	0,26	0,28
Sibul (kg)	0,49	0,39
Suhkur (kg)	1,12	1,09
Nisujahu (2 kg)	1,28	1,15
Makaronid (0,5 kg)	1,35	0,66
Viin (0,5 l)	4,73	4,49
Sigaretid LM (pakk)	2,51	2,80
Bensiin 95 (1 l)	1,475	1,354
Diiselkütus (1 l)	1,403	1,339

Allikas: KAUPLUSED JA TANKLAD

Pildil on Riia Rimi kaupluses kohalikud kurgid, mille hind on Lätis neljandiku võrra madalam kui Eestis.

Foto: INNO TÄHISMAA

HELE VIINAMARI
VICTORIA, kg
Itaalia

1.09

**RAKVERE SEAKAELA-
KARBONAAD**, kg
~1,5kg
maitsestatud,
Eesti

3.69
-37%

**VICI MARINEERITUD
HEERINGAFILÉE Tükid**
SINEPIKASTMES
220g

0.95
-29%

**OILIO
PÄEVALILLEÕLI**
1l

1.49
-36%

HELE ÕLU
SAKU ROCK 5,3%
0,5l

0.55
1.10/l + pant 0.08

PAKKUMISED KEHTIVAD SÄÄSTUKAARDIGA 13. - 16. SEPTEMBRINI.

Toodete tavahinnad on Laagri Maksimarketi põhjal 7.09.2012 seisuga. Piltidel on illustreeriv tähendus.

Riigikogulane vastab toiduhindade kohta

Irja Tähismaa

KÜSIMUS-VASTUS > Toidukaupade hindade tõusul ei paista lõppu tulevat. Kui nii edasi läheb, siis tuleb meil varsti lisaks bensiinile Venemaalt ka sööki ostmas käima hakata. Järgnevalt saate teada, kuidas vaatavad toidu kallinemisele meie lugupeetud rahvasaadikud. Küsisime neilt:

1. Mida arvate toiduainete hindadest Eestis – on need teie arvates kallid, paraja hinnaga või odavad?

2. Kuidas ise toiduainete ostmisega toime tulete – kas saate poest alati meelepärast osta või peate vahel ka odavama ja viletsama toidu-kauba kasuks otsustama?

3. Paljude kehvena sissetulekuga inimeste elu osaks on osta tähtja ületanud toitu, kuna muuks lihtsalt raha pole. Kuidas on teiega – kas olete ka tähtja ületanud toidukaupa ostnud ning kui jah, siis mida?

4. Milliseid lahendusi pakute välja, et kergendada vaestel inimestel toidu ostmist, et nad ei peaks vaid tähtja ületanud toidu ostmise leppima?

Valdo Randpere (Reformierakond): Minu arvates on Eestis toiduainete hinnad liiga kõrged. Põhjuseks ühest küljest vähene konkurents, teisest küljest ka tarbijad ise, kes eriti ei vaeu hinnateadlikud olema ja oma ostueelistuste muutmise kaudu hindu mõjutama.

T a r m o T a m m (Keskerakond): Toiduainete hinnad on Eestis kallid ja neist, kes sõidavad välismaa vahet, toovad paljud toiduained sealt endaga kaasa. Kindlasti valin toiduaineid, mida ostan, ning eelistan on eestimaine toodang ja soovitatavalt kodukandi tootjate oma.

Olen kaupluses näinud, kuidas inimesed ostavad tähtja ületanud toodangut ja tunnistab – piinlik on seda pealt vaadata. Kahjuks nende inimeste arv järjest kasvab, kes peavad kalkuleerima igat eurosent, et kuu lõpuks omadega mitte miinusesse jääda.

Keskerakond on mitmel korral algatanud seaduse eelnõu, et toiduainete käibemaksu alandada, aga kahjuks on see eelnõu alati ka kohe välja hääletatud. Väga paljudes Euroopa Liidu riikides on toiduainetel madalam käibemaks ja lähim madalam toiduainetele kehtestatud käibemaksuga riik on Soome. Teiseks aitaks toiduainete hinnatõusu pidurdada see, kui meie põllumajandustootjad saaksid samas suurusjärgus toetusi kui nende kolleegid mujal Euroopas.

Heimar Lenk (Keskerakond): 1. Hinnad on laes ega vasta mitte kuidagi perekondade sissetulekule. Maksu-

ameti andmeil oli eelmisel aastal keskmine brutopalk 669 eurot kuus. Pärast maksu-

de maksmist jääb seega keskmisele eesti inimesele kätte umbes 530 eurot ehk vanas rahas 8000 krooni ringis. Mis raha see praeguse elukalliduse juures on? Euroopa mõistes on see lihtlabane vaesus. Eriti arvestades seda, et aastaga on tarbijahinnad kasvanud ligi neli protsenti. Kahjuks on eriti kõrged kodumaise toodangu – juurvili, munad, sink ja muud – hinnad. Pole mõtet rääkida, nagu minister Jürgen Ligi armastab öelda, et maailmaturg on hinnad kõrgele tõstnud. Ei jäta ka Eestis keegi hinda üles ajamata, kui vaid saab.

2. Isiklikult ostan ma alati odavamat kaupa. Ma ei nõustu väitega, et odavam alati viletsam on. Kindlasti piilun kampaanihindade poole ja otsin kollaseid silte. Minu meelest on Eestis parim kett Maxima, kes oskab kampaaniakunsti kõige paremini. Maximas on alati mõni sooduskaua saadaval ja vähemalt moraalselt mõjub see ostjale rahustavalt.

3. Isiklikult pole tähtsaga ületanud kaupu otsimas käinud, küll aga olen palju rääkinud nendega, kes just seda kaupa ootavadki. Neil inimestel pole lihtsalt valikut. Suurte poodide juures võib näha ka järjekordi prügikastide juures, kuhu aegajalt riknenud puu- ja juurvili välja kallatakse. Muidugi on seda šokeeriv pealt vaadata, kuid see on reaalse kapitalismi, mida parempoolne võim hoogsalt harrastab.

4. Meil on vaid üks lahendus: järgmistel valimistel Reformierakond ning Isamaa ja Res Publica Liit välja vilistada! Nad pole Eesti valitsemisega hakkama saanud. Eesti vajab kiireid muutusi! Kui tõmmata paralleelele USA presidendikandidaatidega, siis praegune Eesti võim väljendab Mitt Romney maailma-vaadet, et igaüks saagu iseenenda ise hakkama. Järgmiste valimiste järel peaks ka Eestis pääsma mõjule Barack Obama maailmavaade, et riik on loodud inimese jaoks ja püüdku ka võimalusel iga kodanikku aidata.

Rein Randver (SDE): Eesti on avatud majandusega väike riik. Toiduainete hinnad sõltuvad osaliselt meie riigi hinnapoliitikast (maksud) ja maailmas toimuvast (nõudluse kasv, toorainehinnad, ilmastik).

Teiselt poolt on ka meie ehk tarbijate sissetulekud madalad. Eestis on kulutused toidule 25 protsenti pere sissetulekust, aga paljudes Euroopa riikides 15 protsendi ringis.

Minul ei ole kindlaid eelistusi toidu hankimisel. Oste teen nii turul kui kauplustes ja kasvatame ka ise. Praegune põllumajandus ja toiduainetetööstus on teinud suure hüppe arengus, et

kindlustada meie elanikkond omal maal toodetud liha, kala, piima ja teraviljaga.

Rohkem peaksime toetama kodumaist toidutootmist otsetootustega või enam tarbima. Viimane uudis on, et sisendite (küte jne) hinna tõusu tõttu tõmbavad koomale köögivilja kasvatajad. Koostööd peaks tegema ühistegemises ja leidma kiirema tee tarbijani.

Paljudel peredel on praegu keeruline toiduga tervislikult ja odavalt. Ent inimesed on olukorrale lahendusi otsimas. On hakatud rohkem kodu toitu valmistama, kasvatama ise köögi- ja juurvilju ning tegema hoidiseid.

Meelis Mälbberg (Reformierakond): Toiduainete hind on maailmas kasvava trendiga.

Kõrgem hind lubab saada väärilist tasu oma töö eest ning see omakorda innustab rohkem investeerima ja töökohti looma. See võib olla meie maaelu edendamise üks mootoritest.

Medalil on alati kaks külge. Kui tootja ja müüja ei saa tavaliselt soovitud hinda, siis ostja jaoks on hind ikkagi kõrge. Vaba turumajanduse ning konkurentsi tingimustes kujuneb hind nõudmise ja pakkumise tulemusena ning müüjal ei ole võimalik küsida kõrgemat hinda, kui ollakse reaalselt valmis maksma.

Mina ei ole toidu suhtes erilisel nõudlik ja valiv. Mulle maitseb lihtne ja kodune toit. Tarbin palju värskeid eestimaist toitu, võimalusel kohalikku. Juur- ja aedvilja, munad ning mee saan vanemate talust. Liha ostan võimalusel turult. Minu koduümbruse metsad on seene- ja marjarikkad, ka kala saab kodujärvest.

Säilivusaeasid ma paa-niliselt ei vaata. Eeldan, et müüakse kvaliteetset kaupa. Samas ei karda mina isiklikult süüa ka paar päeva säilivustähtjast üle läinud toitu. Seda muidugi juhul, kui maitset ja välimusel riiknemise tundemärke pole. Kõike ei pea poest ostma. Vanarahvataikus ütleb, et põllumees – põline rikas. Kui kevadel peenardesse ja vagudesse midagi külvata, on sügisel võimalik ka saaki korjata ja talvevarusid soetada.

U r m a s Klaas (Reformierakond): Toiduainete hulgas on kaup, mis on läi-

nud kallimaks, ja on ka selliseid, mis on läinud odavamaks. Üldine tunnetus on, et kõik on läinud kallimaks. Ent põllumajandussaaduste hinnad on sõltuvad konkreetsest aastast ning näiteks tänavune aasta on olnud väga soodne sibula kasvaks – saak on hea ja pakkumine nii suur, et see on toonud tarbija jaoks sibula hinna alla. Seda oli selgelt näha nii Lüübnitsa sibula- ja kalalaadal kui ka Põlvamaa ökofestivalil.

Tarbija soov on muidugi, et toidu hind oleks võimalikult madal. Tootja soovib aga võimalikult head hinda saada. Tasakaal leitakse turul, kus ükski kaup ei saa olla kallim, kui tarbija on valmis selle eest välja käima. Soovitan alati eelistada kohalikku kaupa, et raha jääks meie põllumehe kätte. Ise sisseoste tehes püüan ka ikka kohalikku kaupa eelistada. Üsna palju kasvatame ka ise: tomat, kurk tuleb enda kasvuhoonest, marjad-õunad ka.

Olen kindel, et kui näiteks riik alandaks toidukaupade käibemaksu, siis kauba hind ei alaneks. Kaupmehed võtavad vahe endale. Nii juhtus Soomes ja sellest näitest tuleb õppida. Meil oleks palju rohkem kohalikku kaupa müügil ja see oleks ka soodsam, kui meie tootjad rohkem koostööd teeksid. Praegu toimetab igaüks rohkem omaette ja see on ka üks põhjus, miks konkurentsis poekettidele alla jäädakse.

Inara Luigas (MTÜ Demokraadid): 1. Eesti hinnad on võrreldes Euroopa maade hindadega

kõrged. Juurdehindlus on see, mis on sisult kontrollimatu ja tõstab toiduainete hinda.

2. Olen toiduainete valikul jälginud eestimaist. Ent kui hinnad on kõrged olnud, tunnistab ausalt, olen ka Euroopa Liidu päritolu toiduaineid ostnud.

Kasvatam ise köögivilja, käin usinasti marjul, korjan seeni. Mul on piisavad varud nii kartuli, mahlade kui ka seente näol. Kui saan vahel veel ka naturaalselt lehmapiima, on toidulaud rohkem kui külluslik. Ma olen jäänud lihtsate maotoidude juurde – see on odav ja ökoloogiliselt puhas.

3. Olen küll tähtja ületanud kaupu ostnud.

4. Kindlasti on mets see, mis toidab. Lisaks seentele ja marjadele saab sealt hulganisti imepäraseid ravimtaimi teeki kuivatada. Tuleks pakuda ennast talunikele appi kartuleid võtma, tasuks kott

kartuleid, kapsapõllult kapsast jne. Talunikud kurdavad ju tihti, et pole tööjõudu kuskilt võtta. Loomulikult peab riik oma majanduse viima sellistele alustele, et inimestel, kes soovivad tööd teha, oleks seda ka võtta.

Ülo Tulik (IRL): Toiduainete hinnad on meil kallid. Hetkel ei ole olulist vahet meie põhjanaabrite soomlastega.

Aastaid tagasi oli see vahe oluliselt suurem.

Mina ei ole peres peamine toiduainete ostja ja seetõttu ei ole päris õige mees seda teemat kommenteerima, aga kala on küll see, mida ostame siis, kui seda müüakse suure allahindlusega, ja kindlasti ei ole mina seda meelt, et allahinnatud kala ei ole hea valik. Toidu ostmisel vaatan alati hinda ja olen kogenud, et hind ei näita alati kvaliteeti. Eriti kehtib see kalatoodete osas.

Säilitustähtja ületanud toitu ei ole ostnud, küll olen ostnud karbi komme, mis olid selgelt letile kauaks seisma jäänud ja söömiseks kõlbamatud.

Toidulaua teevad kindlasti odavamaks, mitmekesisemaks ja maitavamaks omakasvatatud toiduained, olgu nendeks siis kartulid, tomatid, kurgid või muu selline. Meie pere ei ole omakasvatatud aiakultuuridest veel loobunud ega kavatse seda ka lähiajal teha.

Arvan, et töökoha olemasolu tagab ka rahuldava toidulaua ja palju sõltub inimese enda oskustest.

Ester Tuiksoo (Keskerakond): Toiduainete hinnad on Eestis võrreldes teiste Euroopa

Liidu riikidega väga kõrged. Meie sissetulekud on madalad ja võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega kulub toidukaupadele suurim protsent.

Tähtja ületanud kaup tähendab, et seda ei tohi enam värske kauba hinnaga müüa, aga tarbida võib. See kaup on tarbitav ja kindlasti ohu-

tu, kuid mitte kõrgeima kvaliteediga. Ostan tihti müügiuupäeva ületanud tumedat leiba, kuna mulle lihtsalt meeldib tahkem leib. Selles ei ole ju midagi taunimisväärset, kui perenaine/peremees oskab majanduslikult mõelda ka toidupoes oste tehes.

Hinnatõusu leevendamiseks võiks valitsus kehtestada toidukaupadele väiksema käibemaksu, nt Saksamaal on see 15 protsenti. See jutt, et kaubandus kasutab olukorda omakasuks ja paneb siis kõrgema juurdehindluse, ei vasta tõele. Kaubanduses tekib hindade konkurents. Ise valmistamine ja varumine on alati soodsam. Turul on praegu kartul odavam kui talvel ja üks hoolikal perenaisel on ka kusagil maalapil mõni juurikas talveks kasvatatud. Tegelikult on olemas odavaid ja väga maitsevaid retsepte, tuleb olla vaid leidlik ning hoolas toiduvalmistaja.

Kalvi Kõva (SDE): Ilmselt on toidukaupade hinnad Eestis liialt kõrged

ja seda eriti meie palgataset silmas pidades. Paraku peegeldub see ka väga paljude inimeste toidulauas. Inimesed lihtsalt ei saa endale täisväärtuslikku ja mitmekülgset söögikraami lubada. Toiduainete käibemaksu langetamine aitaks hinnatõusudega paremini toime tulla ja olukorda leevendada. Sotsiaaldemokraadid algatasid näiteks 2010. aasta lõpul eelnõu, mille eesmärk oli alandada toiduainete käibemaks 2013. aastal viiele protsendile, millest oleks tõusnud otsest kasu nii tarbijatele kui ka tootjatele. Toidukaupade käibemaksu neljakordne alandamine elavdaks ühtlasi sisetarbimist ja selle kaudu kogu majandust. Paraku ei leidnud meie idee koalitsiooni toetust.

Enamikes Euroopa Liidu liikmesriikides on toiduained muudest kaupadest ja teenustest märksa madalamalt maksustatud.

Priit Sibul (IRL) ei vastanud.

MIS TOIMUB? Pane tähele! Palume üritustest teatada telefonil **782 4516** või e-postiaadressil **info@vorumaateataja.ee**.

Võru kultuurimajas Kannel 15. septembril kella 8–15 Kandle aias täika.

Võru linnagaleriis 27. septembrini Marje Ernitsa

isikunäitus „Raamimine“, Marju Vaheri skulptuurinäitus „Poiss ja tüdruk“ ning Ungari fotograafi Istvan Csaba Santa näitus „Jazzonance“.

Võrumaa muuseumis 16. septembrini näitus

„Alustatud 1970“. Näitusel esinevad Tartu kunstikoolis 1970. aastal

alustanud ja diplomini jõudnud vilistlased.

Võrumaa keskraamatukogus 10. oktoobrini konverentsisaalis „Eesti filmiplakat 1960test kuni 2000teni“. Tartu linnaraamatukogu koostatud näitusel on eksponeeritud erinevatest aastakümnetest pärit filmiplakateid.

Ruusmäe raamatukogus Näitus „Tere, kool!“.

Varstu kultuurikeskuses 13. septembril kell 20 film

„Diktaator“.

18. septembril kell 13.15 teatrribussi etendus „Viisk, Põis ja Ölekors“.

Rogosi mõisas 15. septembril kell 10 sügislaat.

Info ja kohtade broneerimine tel 516 5728, Sirje.

Haanja rahvamajas 20. septembril kell 13 taimesea-

dekursus igale eale. Juhendab Võru kunstikooli õpetaja Tiina Lehist. Info tel 516 5728, Sirje.

21. septembril hooaja avapidu. Sulbi külateatri etendus „Hullud päällinnast“, tantsmuusika ansambel Heino Tartes & Sõbrad. Info tel 516 5728, Sirje.

15. septembril kell 17 „Maarjaulude festivali“ kontsert Rõuge kirikus.

Parksepa raamatukogus Näitus „Eduard Bornhöhe ja Jõhvi“, mis on koostatud Jõhvi kiriku-

muuseumis kirjaniku 150. sünniaasta puhul.

Roosu talu suur Rosenberg on Aivar

Inge Vee

TALUMEES > Kuigi Rosenbergide talu Osulas kasvatab teravilja lausa rohkem kui 300 hektaril, oli meil huvi ka loomade vastu. Kõige muu kõrval pistime nina isa Aivar Rosenbergi tegemistesse. Põhjus on väga proosaline – Roosu talu peremees Aivar Rosenberg saab homme 50aastaseks.

Tööst-tegemistest

Roosu talus ei saada kuidagi teraviljast mööda, sest päris suur osa sellest kasvatatakse mahedana. Täna on vili võetud. Aivar Rosenbergil ja tema pojal Ivaril on maad kokku 500 hektarit. Niisuguse suurusega maalapp pidi optimaalne olema, et talu saaks ise kasvatada oma teravilja ja pidada loomi.

Teravili läheb osalt ka välismaale müügiks. Silmapaistvalt ilus oli „Sangaste” rukis. Seda kasvas tänavu 30 hektaril. Rukis oli kaks meetrit kõrge ja ka pikim mees võis ennast vilja sisse ära kaotada.

Maad harib Aivar Rosenberg Valtra traktoriga. Veel hiljuti hariti maad lisaks veel Belarusiga, sest karm kogemus Venemaal pani ka Roosu talu edenemisele põõna. Ei saadud edasi areneda ja tuli seedida Venemaal kõrbenud äri. Läks aega, kuid pank andis uuesti laenu, talu sai päästetud ja nüüd on taas jalad all.

Aivar Rosenberg on sada sorti mees, kes veab ennast ka kõige raskemast olukorrast välja. „Aga vaata metsigadest annab jagu saada!” ütleb ta. Viljapõlde laastavate metssigade vastu on inimesed proovinud astuda küll põlluveerele valjult mängima pandud muusikaga, põllu-

Aasta tagasi hakkas Aivar Rosenberg ka lambaid pidama. Neid on tal ligi 300.

Foto: JOOSEP AADER

servale ihuhäda tegemisega, riideräbalate riputamise, kuid suuri põllumassiive Aivar Rosenbergi sõnul sel viisil ei kaitse. Mis siis aitab? „Kaheraudne või vint,” olla ütlenud Aivar Rosenberg paar aastat tagasi ajakirjanik Arved Breidaksile.

Nüüdseks on Rosenbergidel kodutööd väga täpselt paika pandud. Perepoeg Ivar saab üksi traktoritööga hakkama, Aivar ise tegeleb kombainitööga. Muide, ka talu raamatupidamisega saab Aivar suurepäraselt hakkama. Viljaveol on abiks Toftanis töötav perepoeg Alar. Perepojast Ragnarist saab aga pärast biotehniliste süsteemide eriala lõpetamist maaülikoolis pere ainus kõrgelt haritud põllumees. Praegu korraldab ta Vohandu jõel kanuumatkasid. Vohandu kohiseb kohe Rosenbergide talu õue

alt mööda. Jõe kaldal on ka saun, kus matkajad ja loomulikult omadki pesemas käivad. Ja üldse on Roosu talu ehitatud nii, et suure peremaja lähedusse mahuvad ära nii lilleklumbid kui ka majandushooned, nii kanuumatkajad kui ka saunatajad ning majja veel suur pere. Ivar elab oma perega veidi kaugemal.

Talu ainsa palgalise mehhaniku hoole all on tehnik ja hoonete remont. Lammastega aga tegelevad Ivari abikaasa ja talumees Janek Pauluse abikaasa. Tulevikus peaks lambakasvatuse jätma ainult üks töökoht. Uudsenäna on tallu võetud ka Šoti mägiveised. Neid on esialgu neli, lisaks ka vasikas.

Eelmine sügis töi muudatusi

Alates eelmise aasta sügisest on Aivar Rosenbergil ka lam-

bad laudas. Suur laut sai lähedal asuvatest vanadest hoonetest tehtud. Ligi 300 lamba jaoks on karjamaa enam-vähem lähedal ja kenasti tarastatud. Kui meie Sulbis käisime ja ka lambaid kaesime, siis istusid pooled lambad kodus päikesevarjus, pooled olid karjamaal. Aivar ütles selle peale, et laudas olijatel on võimalik samuti minna karjamaale, laudavarav on lahti. Aga küsi sa lamba käest, miks ta laudas kükitab!

Lambad on niinimetatud OÜ Tõusev Koit. Kunagi olevat vana karjalauda läheduses niisuguse nimega majand olnud, teadis Aivar Rosenberg rääkida. Igatahes on loomadel oma majand – nende tegemisi, sealhulgas lapse- saamist, jälgivad kevadtalvel inimesed ja ka nende arvukust piiravad kahejalgsed.

Praegu on lambalaudas

„Texeli” ja „Suffolki” tõugu üted.

Üsna hiljuti lasti noorte lammaste juurde ka kaks jäära, kelle ülesandeks on lambalaps juurde teha. Lammastel on elu laudas hea, nad on niinimetatud vabapidamisel.

Samamoodi vabapidamisel on juba eespool mainitud Šoti mägiveised. Neile pole erilist peavarju üldse vaja, isegi talvel mitte. Loomad hoiavad omaette, aga Aivari kutsumise peale tulid kohale. Peremehel on alati taskus midagi pakkuda. Ka lammastele andis ta põlluveeres suutaie.

Kus ja kuidas lambaid turustatakse, on enam-vähem selge. Näiteks vajab veel uurimist lammaste Türki müümine. Sinna saab, mui- de, elusaid lambaid müüa.

Ei saa ilma kultuurita

Tugev ettevõtlus toetab kul-

tuuri. Aivar Rosenberg on seda alati teadnud. Sellepärast on ta ka tüki maad talust eemal mäe otsas asuvala vanale koolimajale uue hingamise andnud.

Lapsed on majas alati oodatud. Neile on seal isegi magamistoad tehtud. Sulbi vana koolimaja hoitakse elus põllumajandusest saadud tuludest.

Koolimaja on renoveeritud, seal on lisaks peoruumid, külakeskus, toimuvad näite- ja tantsuringid, judoring ning igasugused muud tegemised. Lastele tutvustatakse ajalugu, räägitakse poliitikast jne. Aivar Rosenberg hindab seda kõike.

Aivar Rosenbergi abikaasa Maarika töötab Sõmerpalu vallas haridus- ja kultuuritöö spetsialistina ning on rahvatantsurühmade juhendaja. Kõige paremini tunnevad paljud teda rahvatantsurühmade suunituste kaudu. Kes poleks kordki Sõmerpalu vallas Harjumäel peol käinud!

Lõpetuseks võib öelda, et Aivar Rosenbergil on oma tööde: ta leiab, et ettevõtlusega on parim tegelda linnas ja maale jäägu maarekursiga seotud tootmine.

Tegelikult on Aivari poeg Ivar arvamisega, et igaüks tegelegu sellega, mis talle meeldib ja mille edukuses ta kindel on. Näiteks on ta õelnud, et see, mis sobib naabrile, ei pruugi ju kellelegi teisele sobida ja tõi ka näite rapsi kohta. Rapsi kasvatatakse ka Roosul, kuid väga mõistlikult.

Taliviljakülvi peaks sellel sügisel hiljemalt 15. septembriks tehtud olema ja jumalik vili rukis juba kolm päeva enne rukkimaarjapäeva (15. august) mullas olema. Nii igatahes püütakse Roosu talus iga aastal teha.

Eesti Kodu päev Mõnistes

Murtud Rukkilille ühingu eestvedamisel oli 8. september Mõnistes taas pühendatud kodule. Eesti Kodu päeva avakõnes rääkis Murtud Rukkilille ühingu esimees Enno Uibo, et „kodu” on küll lühike sõna, kuid sellel on palju erinevaid tähendusi. Kodust algab kõik ja kodu ootab meid alati tagasi.

Looduskaunisse kohta Eestimaa lõunatipus kogunes sügiselt vih-

mase ilma tõttu vähem rahvast kui varasematel aastatel. Eesti Kodu mälestuskompleksi täienes aga pidulikult ühe komponendi võrra: Kuperjanovi jalaväepataljoni ülem, kolonelleitnant Maidu Allikas istutas kompleksi mälestustamme. Puu istutamisel aitas teda Võrumaa Memento juhatuse esimees Silver Sild.

Kolonelleitnant Allikas kõneles oma sõnavõtus, kuidas sõjakeerises

hävitatud kodud taas üles ehitati. Nüüd on vaba Eesti inimesed saanud juba üle 20 aasta endale kodu- sid rajada ning meie kaitseväl on au seista kodude ja rahva eest.

Lapsed said Eesti Kodu päeval kombineerida oma sportlikud võimed ja vaimuteravuse ning võistelda orienteerumises. Lisaks kohalikele Mõniste ja Varstu koolide õpi-

Kolonelleitnant Maidu Allikas istutas kompleksi mälestustamme.

Foto: ERAKOGU

lastele osalesid sportmängus ka külalised Rakvere gümnaasiumist, Väike-Maarja gümnaasiumist ja Vasta põhikoolist.

Päev jätkus Mõniste rahvama- ja katuse all, kus sai osta kohalike perenaiste hõrgutavaid pirukaid ja kus kõrva paitas muusikakollektiiv Trio. Koolisööklas kostitati osavõtjaid supiga. Samal ajal tutvustas Kuperjanovi jalaväepataljoni rahvama- ja hoovis sõjaväetehnikat.

Enno Uibo, Murtud Rukkilille ühingu esimees

Alguse saab Võrumaa Teataja mälumänguturniir!

MÄLUMÄNG > Nagu mõni aeg tagasi lubatud, käivitab Võrumaa Teataja uue, seekord turniirivormis mälumängu. Nagu eelmine kord, nii ka nüüd on igal neljapäeval vastamiseks viis küsimust, millele ootame vastuseid kuni järgmise nädala teisipäeva õhtuni.

Uuendusena ei anna Võrumaa Teataja pärast iga vooru välja auhinda – vastajatest moodustub hooaja lõpuks pingerida, turniiri võitja saab seekord aga eriti magusa auhinna. Juhul kui kõik vastajad on vastanud õigesti, moodustatakse pingerida vastavalt sellele, kui kiiresti õiged vastused Võrumaa Teataja meilikasti laekusid. Nii asub pingereas kõrgemal see, kes vastas kõik viis küsimust õigesti ja saatis

vastused näiteks reede hommikul, kui see, kes vastas samuti kõik küsimused õigesti, kuid kelle vastused laekusid laupäeva pärastlõunal.

1. osa küsimused:

1. Pirogovi plats on Tartus teadatud koht, kuhu tudengid kogunevad, et juttu puhuda, sageli ka alkohoolseid jookke manustada. Eestis kehtib aga seadus, et alkohoolseid jookke avalikus kohas tarbida ei tohi. Miks võib seda siis Pirogovi platsil teha?

2. Peeter I abikaasa Katariina I päritolu ja lapsepõlve kohta teavad ajaloolased väga vähe. Ühe versiooni kohaselt veetis Katariina I oma lapsepõlve ühes tänapäeval Võrumaale jäävas talus. Mis on selle talu nimi?

3. See legendaarne filmirežissöör on muuhulgas tuntud selle poolest, et tal polnud naba. Tema lause „Film ei tohiks kesta kauem, kui inimese põis suudab vastu pidada” on samuti filmimaailmas väga tuntud. Kellega on tegu?

4. Kumbas suunas keeravad nahkhiired koopast väljudes?

5. USA president Lincolni tulistati Fordi-nimelises teatris. Kennedyt tulistati Fordi automodelis Lincoln. Mis oli aga Lincolni sekretäri perekonnanimi?

Vastused saata 18. septembriks „Mnemoturniir”, pk 1, 65602 Võru või e-postiaadressil info@vorumaateataja.ee.

Haanja vallavalitsus ootab valla eelarvest 2013. aasta kultuuri- ja sporditegevuse rahastamiseks taotlusi 1. oktoobriks.

Taotlusi oodatakse MTÜdelt ning teistelt noorte- ja täiskasvanute organisatsioonidelt. Taotluses märkida, mis projektis või programmis soovitakse osaleda ja millised rahalised vahendid võiks planeerida 2013. aasta eelarvesse Haanja valla osalusena. Täpsemalt märkida projekti põhieesmärgid, tegevuste tööplaan ning eelarve.

Taotluse vorm internetiaadressil: http://www.hanja.ee/upload/file/_taotluse-vorm_134743262895.doc.

Ostame metsa- ja põllumaad

Jüri 24, Võru, Tel 503 7570, info@foreststock.ee

Rõuge seeneleiud rõõmustasid mükolooge

Birgit Pettai

SÜGISANNID > Rõuge viies seenenädal on praegu seks ajalugu. Kuus päeva, 3.–8. septembrini kestnud seeneretked, näituse komplekteerimine, seentega lõngade värvimine, seeneroogade valmistamine ning mõistagi pikad arutelud seentemaailmast ootavad juba oma järke Sagadil, Valgas, Tartus, Tallinnas ja mitmel pool mujal.

Mis on see võluvägi, mis inimesi sügiseti ikka ja jälle Rõugesse toob? Eks ikka tore kohalik elu – alati üllatusi pakkuvad seenemetsad ja nende keskel tegutsedavad väga meeldivad inimesed. See koosus annab igale tulijale midagi olulist. Kes saab teadmisi seente ja laiemalt metsaelu kohta, kes teadmissi seente söömise, kes seentega värvimise kohta, kes tahab seenemetsas lihtsalt hinge kosutada ... Mõni tahab seda kõike aga korraga ja eks ta seda soovi korral ka saab.

Seenenädal on tõstnud teadlikkust

„Mul on hea meel, et inimesed tunnevad meie ürituse ja tegevuste vastu piisavalt palju huvi. Mul on isegi selline tunne, et seenenädala korraldamine on vilja kandnud. Inimeste teadlikkus on tõusnud, sest iga aastaga muutuvad küsimused aina teadlikumaks, võrreldes näiteks esimese või teise aastaga ikka tuntuvalt. Mõne persooni areng on ikka väga nähtav, sest on selle viie aastaga nii-öelda seeneinimeseks muutunud,” on Viitina loodushariduskeskuse juhataja Toivo Tuberik rõõmus.

„See aasta oli väga edukas. Seene viljakehasid oli füüsiliselt tohutult palju. Mõnes metsas oli võimatu niimoodi käia, et seal korraga mitut seent ära ei talla. Esimene mets, kus me käisime, oli ikka müstika – seal oli väga

Seenenäitust külastasid väga paljud erinevas vanuses inimesed.

Foto: BIRGIT PETTAI

palju seeni,” sõnas Toivo Tuberik. Tänavune saagikus Rõuges pani imestama isegi paljunäinud mükolooge. Eriti võimsad olid erinevate vöödikute kolooniad, samuti puravike ja punase kärbseseene omad.

Eesti bioloogil ja loodusfotograafil Urmas Tartes tekkisid tänavusel Rõuge seenenädalal kohe probleemid.

„Tuled harjumuspäraselt puhtaks puhutud makroobjektiividega kohale ja mis selgub – metsad on seeni sedavõrd täis, et pildistamiseks sobib pigem lainurk,” tõdes Tartes.

Metsaalused kubisevad erinevatest vöödikutest, kärbseseentest, riisikatest ja puravikest. Piisab, kui esimese kümne meetri järele pikali visata, sest pildistamist või korjamist jätkub vähemalt tunniks. Põnevate leidude tõttu läks nägu naerule ka paljunäinud seenespetsialistidel.

Suur hulk seeni on sellised, mille nime leiab heast seeneraamatust. Kukeseen, tõmmuriisikas ja soomustindik on sellised seened, keda suudab ära tunda ka algaja seenehuviline. Puravike, riisikate ja pilvikute eristamine nõuab juba vilunud silma, aga suur hulk seeni on sellised, mida tavamäärarajatest ei leia. Ent ka pealtnäha lihtsad seened võivad üllatada. Kes meist ei tunneks punast kärbseseent? Aga vahel võib ka punane kärbseseen olla hoopis kollastes-oranžides toonides.

Halvad ilmastikuolud tõelist seenelist ei sega

„Seenenädala esimene pool oli super. Alles neljapäeval saime päris kõva valangu Pähni looduskaitsealal endale kaela, aga seeneteadlased on sellega harjunud. See ei ole mingi probleem, kui kaitseriitetus on seljas,” annab Toivo Tuberik ülevaate nädala jooksul toimunud

seeneretke ilmastikuoludest.

Seeneretkedel käijaid polnud eriti palju, kuna need tehti inimeste jaoks natuke ebamugaval ajal. „See oli ikkagi tööna. Me läheme hommikul välja ja kes siis ikka tulla saab? Mõned ikka käisid, massilist kaasatulekut ei olnud. See-eest käis näitusel väga palju inimesi,” tõdes seenenädalat korraldanud Viitina loodushariduskeskuse juhataja Toivo Tuberik.

Rõuge kandi metsadel läheb hästi

Seenenäituse viimaseks päevaks oli väljas 180 silti, mis on väga kõva sõna. „Tegime sellel aastal natukene teismoodi ega hakanud korjama pisiseeni. See ei anna näitusele midagi juurde, sest nad surevad väga kiiresti ära, seega nendest loobusime,” ütles Tuberik.

Seened pole metsas vaid kaunite silmatorkavate kübarate kujul. Suur hulk seeni on sellised, kelle olemasolust

teadasaamiseks peame tähelepanu suunama pisidetailidele. Mahalangenud puulehed on üks selline koht, kust pole mõtet klassikalisi seenekübaraid otsida. Erkkollane haavaleht muutub lähivaates metsarestoraniks, kus seened ja tillukesed putukad – hooghännad – üheskoos kõhtu täidavad. Algukses „sööb” seen lehes leiduva tselluloosi. Hooghännad tulevad lehele seeneniite sööma. Üheskoos tegutsedes on just seened ja tillukesed putukad need, kes sügisese värvikireva lehesaju mullaks muudavad.

„Tundub, et seened on hästi peidulised. Peaaegu aasta otsa pole neid näha ja siis ühtäkki on nende viljakehasid igal pool. Seeneniidistik ei saa pinnases kiiresti liikuda ning seened on parasjagu paiksed. Nende viljakehad tulevad välja ikka samas kohas. See tähendab, et kui oma käike hästi ajastada, siis võib seenemetsas kohata ka „vanu tuttavaid”. Selline taaskohtumine leidis aset Paganamaal. Eelmisel aastal leidsime seeneretke käigus sealsetest metsadest uhke korallnarmiku. Nüüd käidi samad kohad uuesti läbi ja tuttava kasatüve peal kasvas ta jälle. Ehk veidikene tagasihoidlikum, kuid sama väärikas, isegi majesteetlik. Seni oleme igal seenenädalal seda haruldust kohanud. See tähendab, et Rõuge kandi metsadel läheb hästi,” räägib Urmas Tartes.

„Üldiselt on headel asjadel kombeks püsima jääda. Nii on ka Rõuge seenenädal muutumas meie elu sama loomulikuks osaks, kui on Viru folk või Matsalu loodusfilmide festival,” on korraldajad öelnud.

Kindlasti toimub sarnane ettevõtmine aasta pärast seenepäevade Rõuges – ikka septembri esimesel täisnädalal.

OÜ Ergobalt kaupluse Köögid ja Pehme Mööbel juhataja Rainer Otti õnnitleb Pika tänava näidiste-saalis Võrumaa Teataja pikaajalist tellijat Arvo Albrechti (vasakul) diivani võitmise puhul.

Foto: VÕRUMAA TEATAJA

Võrumaa Teataja tellija sai diivani

VÕITJA > 7. septembri ennelõunal sai Võrumaa Teataja kauaaegne tellija Arvo Albrecht Rõuge vallast kauplusest Köögid ja Pehme Mööbel kätte võitudiivani.

Talunik Arvo Albrecht koristas parasjagu vilja, kui tal teada andsime, et diivan on valmis. Arvo Albrecht andis teada, et kui ilm vihmale keerab, saab ta Võrru diivanile järele sõita.

„Viljasaak oli hea ja paaril viimasel päeval, kui kuiva pidas ja tuult oli, võis rahule jääda ka vilja niiskusega,” rääkis Arvo Albrecht ning lisas, et on tegelikult väiketalunik, kuid et kõik vajalik tehnika ja oma viljakuivati on olemas, saab ta hakkama.

„Loosiõnne ei ole mul varem olnud ja meenuvad ainult mõned rublased võidud,” meenutab Arvo Albrecht. „Võitudiivani kingin aga Aivole, oma pojale, kes ehitab kodutalu lähedale oma perele kodu,” avalikustab võitja.

Võrumaa Teataja soovib omalt poolt, et võitudiivanil oleks mõnus ajalehte lugeda!

VT

Punk ei ole surnud!

Kadi Hainas

PUNKBÄND > Paaril korral nädalas võib Kandle lähedal liikudes juba kaugele mürt-suuvaid pungihihelisid kuulda. Tegemist on *Gravestone*’iga – Võru noortest koosneva bändiga, kes hoiab elus muusikastiili, mis tänapäeval „massimuusikas” aina kaugemaks jääb. Poiste eesmärk on olla pungi edasivijateks ja arendajateks Eesti muusikamaastikul. Kollektiiv teeb proovi Kandle keldri bändiprooviruumis mõned korrad nädalas.

Paljud avalikkuse ette ei jõua – Gravestone aga lausa koos Vennaskonnaga

Bändiproovide ajalugu Kandles algab juba 1980. aastatest, mil seal tegid proovi Hetero ja Sfinx. SA Võru Kannel juhataja liikme Heiki Kelba sõnul on mingil perioodil prooviruumidest läbi käinud praktiliselt kõik Võrus tegutsenud kooslused – näiteks Ummamuudu, Rahe, *Episode Lost*, *Analysis*, Paha Polly jpt.

Aastatel 2010–2012 on prooviruumist läbi käinud kümnekond bändi. Kelp sõnab kurvastusega, et kahjuks pole paljud neist avalikkuse ette jõudnudki. *Gravestone*’iga nii aga pole. Noored poisid on suutnud end mängida juba Tallinnas asuva populaarse *rock*klubi *Rock Cafe* lavale. Poiste jaoks olulise tähendusega kontsert pealinnas toimus möödunud reedel ja veelgi tähelepanuväärsem on olukord, et üles astuti koos legendaarse punkansambli – Vennaskonnaga. Lisaks Vennaskonnale ja *Gravestone*’ile tegid kontserdil kaasa veel Kurjam ja *The Flowers of The Universe*.

Gravestone’i poisid räägivad, et *Rock Cafe* lavale saadi esinema tänu sellele, et Vennaskonna solist Tõnu Trubetsky otsis kontserdile bände esinema ja nemad jäid sõelale. „Arvestades seda, et tegemist on ühe eesti kuulsaima punkbändiga, on ikka väga hea tunne,” kommenteerivad *Gravestone*’i poisid seda, mis tunne oli Vennaskonnaga ühel laval esineda.

Viimane suurem esinemine

oli noortebändil 19. augustil, mil toimus Tamula rannabangalos „Bangalo rock”. Seal soojendati peaesinejate, kelleks oli ansambel Raisk. Möödunud nädalalavahetusel astuti lisaks Tallinna esinemisele üles ka Valgas.

Teatavasti on punk muusikastiil, mis oma mässumeelsuses ei jäta välja ütlemlata ka räigemaid väljendeid. „Ropendamine tuleb ikka päris palju ette,” sõnab bändi bassimees Mark-Robert. Ta räägib, et ühele kontserdile olid neid kuulama tulnud sõbra vanemate tuttavad Tallinnast. Nad lahkusid, kui kuulsid missugust muusikat poisid teevad, sest neile see ropendamine ei meeldinud.

„Teame, et vanemale generatsioonile ei meeldi ropendamine, aga meie ajame ikka oma asja edasi,” räägivad bändipoisid sihikindlalt.

Kui esimestel esinemisel tegid poisid ainult oma versioone teiste bändide lugudest, siis nüüdseks on neil juurde tekkinud ka mõninaseda, mis tunne oli Vennaskonnaga ühel laval esineda. Viimane suurem esinemine

Heiki Kelp Kandle bändiprooviruumist:

„Prooviruumi kasutamine on Kandles probleemne, sest üsna kõva helitugevuse poolest saame proove lubada vaid siis, kui see maja muud tegevust (eelkõige üritusi) ei sega. Oleme seadnud ka kriteeriumi, et kui tehakse proovi, peab sellest kasvama ka tulem, st programm, millega saab esineda.

Viimastel aastatel võibki täheldada, et paljud tulevad prooviruumi pigem aega veetma. Oleme juba aastaid püüdnud läbi rääkida noortekeskusega, et parim lahendus oleks see, kui seal oleks oma tehnika olemas, ja siis, kui selgub, et nendest kümetest, kes proovivad niisama, ka asja saab, tuleks tõsine tegija Kandlesse. Kiitus uuele noortekeskuse juhtkonnale, et nad vähemalt seda on aksepteerinud, ehkki aeg, kui mõned aastad tagasi just noortekeskuste-

le bänditehnikaks raha anti, on praegu läbi – siis osteti Võru noortele ohjeldamatult ja suurte summade eest matkavarustust.

Läbimurret on prooviruumi osas püüdnud teha ka muusikakool, kes renoveerimise käigus pidi selleks kohaldama kogu keldri. Paraku leidis seal hallitusseeni, mille tõrje olla nii kulukas, et nurjas selle plaani. Ka Kandle kelder sai tugevaid veekahjustusi 2010. aasta suvel, kui suured sajud tekitasid linnas kanalisatsiooni uputuse ja reoveisi sisse tuli. Ka Kandles tekkis liigniiskusest hallitus ja pärast seda kasutame kahe prooviruumi asemel vaid ühte.

Oleme kirjutanud igal aastal ka projekte prooviruumi rekonstrueerimiseks, tehnikaks ja pillideks, kuid seni oleme jäänud rahastuseta. Tehnika, mille vanus on seitsme kuni 15 aastat, jääb aga amortiseerumise piirile.”

> Punkbändi Gravestone koosseisu kuuluvad:

Jürgen Plaado (16)

Väimela kutsehariduskeskusest –

vokaal, kitarr;

Joonas Kisand (15)

Võru Kreutzwaldi

gümnaasiumist –

trummid;

Evar Paltsepp (15)

Võru Kreutzwaldi

gümnaasiumist –

kitarr, taustavokaal;

Mark-Robert Maisuradze (15)

Võru Kesklinna

gümnaasiumist – bass-

kitarr, taustavokaal.

<i>Elus palju suutsid anda, suutsid valu, muret kanda, kuni viimaks rahuranda lõppes sinu rännutee.</i> Teatame kurbusega, et on lahkunud kallis isa, vanaisa, vanavanaisa ja äi AKSEL JÕÖRAS 27.10.1927 – 11.09.2012 Leinavad omaksed. Ärasaatmine 15. septembril kell 12 Urvaste kirikust Urvaste kalmistule.	<i>Mõnd kallist südant kaotsin, mis järel nuttes leinasin, aeg andis teist mul tagasi, ei emasüdant iialgi.</i> Kallist ema, vanaema, vanavanaema, ämma OLGA-MAIMU PILLERIT 12.09.1927 – 25.03.2012 mälestavad 85. sünniaastapäeval lapsed ja lapselapsed peredega.	<i>Mõni hetk on elus valusam kui teine, mõni hetk on kohe väga, väga valus. (J. Tätte)</i> Kallist abikaasat ja isa ENN URMANNI 14.09.1957 – 27.12.2004 mälestavad 55. sünniaastapäeval Heli ja Helen.	Avaldame kaastunnet Aigar Aasale ema ÜLLE AASA surma puhul. AS Barrus	Südamlik kaastunne Andres Breidaksile perega JEVGENI BREIDAKSI surma puhul. Perekonnad Antsov ja Ojala	
			<i>Tuul nii tasa puude ladvus liigub, linnud unelaulu laulavad ...</i> Südamlik kaastunne Andresele perega isa JEVGENI BREIDAKSI kaotuse puhul. Parksepa keskkooli 8. klassi õpilased	<i>Üks teekond on lõppenud, teist valgustagu tähed ...</i> Südamlik kaastunne Aigarile ning Üllele kalli õe ja meheõe TIINA GRIHINI kaotuse puhul. Töökaaslased haldusest, rändkauplusest ja kauplusest Ehitaja	<i>Aeg sundis eluteelt lahkuma mälestus temast jääb teiega.</i> Südamlik kaastunne Aigari ja Ülle Grihini perele kalli õe TIINA kaotuse puhul. Antsla Tarbijate Ühistu
Südamlik kaastunne perekond Grihinitele kalli tütre ja õe TIINA kaotuse puhul. Endised töökaaslased kauplustest	<i>Vaid küünlast pisar alla veereb sala. (J. Sütiste)</i> Südamlik kaastunne Aigarile ja Üllele kalli õe ja meheõe TIINA GRIHINI kaotuse puhul. Töökaaslased kontorist	Avaldame kaastunnet Luulele ja Leale venna JÜRI-ENNU HALJASMETSA kaotuse puhul. Silvi Karro lastega	<i>Elu ei peatu, ei küsi, ta käib omaenese teed.</i> Südamlik kaastunne Lea Noortootsile perega kalli venna JÜRI-ENNU HALJASMETSA surma puhul. Vambola perega	Meie südamlik kaastunne Arvole perega kalli isa, äia ja vanaisa AKSEL JÕÖRASE surma puhul. Aire ja Eero lastega, Aita	Südamlik kaastunne Taimile perega kalli AKSEL JÕÖRASE kaotuse puhul. Kuldre kooli ja lasteaia pere
 Mälestame head sõpra AKSEL JÕÖRAST Andres lastega	Südamlik kaastunne Arvo perele isa, äia, vanaisa ja vanavanaisa AKSEL JÕÖRASE surma puhul. Hiie ja Leo	Südamlik kaastunne Igor Kolesnikovile EMA surma puhul. Mõniste jahtkond	<i>Ei võta sõnad hingevalu, ei kustuta nad pisaraid.</i> Südamlik kaastunne Igorile perega kalli ema, ämma ja vanaema SKAIDRITE KOLESNIKOVI kaotuse puhul. Kaido perega	Sügav kaastunne Kaupole isa GUIDO REEDO surma puhul. Võru 1. keskkooli 66. lennu 11e klassikaaslast ja klassijuhataja	Mälestame head majanaabrit GUIDO REEDOT Südamlik kaastunne lähedastele. Fr. R. Kreutzwaldi 30 elanikud
Mälestame kauaaegset endist Võru Tarbijate Ühistu töötajat GUIDO REEDOT Avaldame kaastunnet lähedastele. Võru Tarbijate Ühistu	Avaldame sügavat kaastunnet Evile ja Kaupole perega abikaasa ning isa GUIDO REEDO surma puhul. Küllike ja Ülle Soll perega	<i>Vaikus ja rahu on sinuga, mälestused meiega.</i> GUIDO REEDOT mälestavad Berta, Erich, perekond Gross, perekond Lyra.	Südamlik kaastunne Evile ja Kaupole perega abikaasa, isa, äia ja vanaisa GUIDO REEDO kaotuse puhul. Mare, Karl ja Aime	Head endist kolleegi GUIDO REEDOT mälestavad ja avaldavad kaastunnet abikaasale ning pojale perega Elmo, Taivo ja Mati.	<i>Muld ei suuda matta mälestust sust head.</i> Mälestame kallist sugulast GUIDO REEDOT Südamlik kaastunne omastele. Eha, Danel ja Taago peredega
<i>Tõde on raske uskuda.</i> Mälestame leinas GUIDO REEDOT Tunneme kaasa Evile ja Kaupole perega nende kaotusvalu. Niina, Nikolai, Olga, Eha, Haljand, Ilvi, Helju	<i>Aeg hetkeks peatub igavikusillal, on mälestused meie poole teel ... (V. Osila)</i> Mälestame endist Misso vallavanemat GUIDO REEDOT Avaldame kaastunnet omastele. Endised töökaaslased	Head sõpra GUIDO REEDOT mälestavad klassikaaslast Võru keskkooli 1951. aasta 11a klassist.	<i>Vaikus ja rahu on sinuga, mälestused meiega.</i> Südamlik kaastunne abikaasale ja pojale perega kalli GUIDO REEDO kaotuse puhul. Leonhard, Kalmer ja Kaimar peredega	Südamlik kaastunne Evile ja Kaupo perele GUIDO REEDO surma puhul. Lea, Juku ja tütrede peredega	Südamlik kaastunne Evile ja Kaupo perele abikaasa, isa, vanaisa GUIDO REEDO surma puhul. Valve, Ülo ja Peeter perega
Südamlik kaastunne Helvele ja laste peredele KALEV-VAMBOLA VAABI surma puhul. Andrese pere ja Maara	Mälestame toredat ja abivalmist koostööpartnerit KALEV-VAMBOLA VAABI Südamlik kaastunne omastele. Annika, Helen, Edgar, Veronika ja Viljar Antslast	Avaldame kaastunnet Helvele perega abikaasa, isa ja vanaisa KALEV-VAMBOLA VAABI surma puhul. Naiskoor Kannel ja dirigendid	<i>Vaikus ja rahu on sinuga, mälestused meiega.</i> Siiras kaastunne omastele KALEV-VAMBOLA VAABI kaotuse puhul. Rakvere tuletõrjeühingu pere		<i>Iga lahkumine on raske, iga teeesaatmine kurb ...</i> Südamlik kaastunne Helvele perega kalli abikaasa, isa ja vanaisa KALEV-VAMBOLA VAABI kaotuse puhul. Rutt, Tiiu, Edda, Elle
Südamlik kaastunne Merlele kalli isa KALEV-VAMBOLA VAABI kaotuse puhul. Kolleegid endisest Kagu PVP staabist	Siiras kaastunne Helvele ja tütardele peredega kalli abikaasa, isa ja vanaisa KALEV-VAMBOLA VAABI kaotuse puhul. Arvo, Silva, Maldus, Valli ja Ado Tammemägi	Sügav kaastunne Helve Vaabile lastega abikaasa, isa ja vanaisa KALEV-VAMBOLA VAABI surma puhul. Endist kauaaegset majanaabrit Koidula 12st mälestavad Mati ja Henn.	KALEV VAAB Mälestan ja avaldan sügavat kaastunnet Helvele lastega abikaasa ja isa ootamatu surma puhul. Malle	Südamlik kaastunne Helve Vaabi perele kalli abikaasa, isa ja vanaisa KALEV VAABI lahkumise puhul. Lembit, Einar, Elmo	Mälestame head sõpra KALEV-VAMBOLA VAABI Avaldame kaastunnet omastele. Arvet Vissel perega
<i>Sulle anti uni nii pikk, tähtede sära ja igavik ...</i> Mälestame KALEV-VAMBOLA VAABI Avaldame kaastunnet omastele. Arno, Ene, Andres, Villu, Ruth, Mare, Margit, Anneli, Üllar, Aime	<i>Aeg mured ja vaevad tasandab.</i> Armas Helve! Siiras kaastunne sulle ja su perele teile kalli KALEV-VAMBOLA VAABI surma puhul. Endla, Sirje, Helle, Ulvi ja Merike		Head endist naabrit KALEV-VAMBOLA VAABI mälestavad Viive, Mare ja Agu.	Mälestame Võru tuletõrjeühingu esimeest KALEV-VAMBOLA VAABI Avaldame sügavat kaastunnet lähedastele. Viljandimaa tuletõrjeühing	<i>Iga lahkumine on raske, iga teeesaatmine kurb ...</i> Sügav kaastunne Helvele tütardega kalli abikaasa ja isa KALEV-VAMBOLA VAABI lahkumise puhul. Taimi, Raul ja Rain peredega
<i>Tuleb ette neid hetki, kui on üsna raske leida neid õigeid sõnu.</i> Südamlik kaastunne Hele-Lailile kalli venna KALEV-VAMBOLA VAABI kaotuse puhul. Majarahvas	 Kauaaegset head naabrit KALEV-VAMBOLA VAABI mälestavad perekonnad Saia, Keel, Kondratjev ning Lembit, Silver, Külli, Imbi, Enno ja Jaan.	<i>Tõde raske on uskuda, raske kaotuse lein.</i> Sügav kaastunne Arvedile perega kalli venna KALEV VAABI surma puhul. Kersti, Kaupo		Südamlik kaastunne Agu Purgile EMA surma puhul. OÜ Armo Teenus kollektiiv	

OST

Ostame **metsa-** ja **põllumaad**. Tel 5847 7250, e-post wromaa@hotmail.ee.

Ostame **kasvatav metsa** ja **raieõigust**. **Osutame raiekomplekstee-nust**. Tel 503 4482.

Kagu Erametsa Keskus ostab **HARVENDUS-** ja **LÖPPRAIET**, väikesed masinad ei löhu maapinda. Aitame leida teie metsale (ka raiutud), võsastunud ja põllumaale parima ostja. Tasume hüpeteegi ja aitame koostada metsamajanduskavad. Tel 504 4221, e-post erametsakeskus@gmail.com

MÜÜK

Müüa **freesasfalti** (23 €/tonn ehk 5 €/m²). Paigaldamine kokkuleppel. Tel 502 1890.

Kruus, liiv, muld, killustik. Kopa-tööd. Tel 5673 7956.

Kruus, liiv, muld. Tel 5341 6686.

Kruus, liiv, sõelutud muld, turvas, valge liiv, killustik. Tel 5649 8252.

Müüa soodsas hinnaga **talusealiha**. Info tel 505 9151.

Müüa sorteeritud **taliniisu „Ada“**. Tel 524 3113.

Lipumastid, lipud, viirud, aknakatted, lillesibulad, sügisväetised, mahlapressid (Võru, Lembitu 2a). Info tel 5647 5210.

Müüa kasutatud **lastevoodi** (90x210) **koos madratsi** ja **pesukastiga** (80 €), **kirjutuslaud** (35 €), **kapp-riiul** (40 €), **kiiktool** (55 €), **3kohaline nahast diivan** (80 €). Tel 524 5424.

Murutraktor MTD (12 hj, 96 cm lai), **VAZ 07** (5 käiku). Tel 524 5195.

Müüa **haamerveski**. Tel 5334 1800.

16. septembril villavahetus Sõmerpalu laadal. Tel 5661 8707.

Müüa **kartulit, sibulat, porgandit, teravilja** ja **söödajahu**. Tel 508 6373.

Müüa soodsalt **toidukartuleid**. Vedu tasuta. Tel 5620 8897.

KORTERID

Müüa **2toaline** korter (39,1 m²) Võrus Tartu 28 (2. korrus, keskküte, aknad vahetatud, vajab remonti). Otse omanikult, hind 12 900 €. Tel 5551 8899, lounalaenud@hotmail.ee.

Müüa **2toaline** möbleeritud korter Laane tänaval otse omanikult. Tel 528 2898.

Müüa **3toaline** keskküttega korter Võrus turu lähedal, saun ja garaaž õuel. Hind kokkuleppel. Tel 5330 6407.

Üürile anda **2toaline** korter Puigal. Tel 524 8067.

KINNISVARA

Müüa **maja** Võrus, 283 m², krunt 2512 m². Hind 179 500 €. Tel 506 3693.

PUIT

Müüa kuivad **pakitud kütteklot-sid, kaminapuud, pakitud tur-babrikett** ja **puidubrikett**. Vedu tasuta. Tel 523 8503.

Müüa lõhutud **küttepuid** (kogus alates 2 rm). Tel 510 2806.

Müüa pidevalt välis- ja sisevoodrilaudu, sügavimmutatud välisvoodri- ja terrassilaudu, põrandalaudu. Voodrilaudade tööstuslik värvimine. Vajadusel vedu. Tel 5664 0228.

AS HeSveKa & CO ostab LEHTPUUTOKKE.

Täpsem info telefonidel 782 1596 (kuni kella 14) või 510 3617.

(Räpina mnt 24, Võru)

Müüa kuivad pakitud **pliidipuud** ja **kütteklotsid**. Vedu tasuta. Tel 505 6107.

Müüa **küttepuid**. Tel 5554 7967.

Kütteklotsid, brikett. Tel 506 8501.

Müüa **küttepuid**. Tel 5364 8227.

Müüa **küttepuid**. Tel 5364 5253.

Müüa **küttepuid**. Tel 5665 2711.

Müüa **küttepuid** (toored). Tel 514 3747.

Müüa **ehituslikku saematerjali** ning **voodri-** ja **põrandalaudu**. Erinevad mõõdud. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Lasva Liimpuidu AS ostab **märja saepuru**. Info tel 666 1124 kella 8–17.

Müüa lõhutud **küttepuid**. Tel 508 6373.

Müüa kuivi **küttepuid** koos kohaletoomisega. Tel 5690 3973.

RENTIMINE

RENTIN ja **OSTAN PÕLLU-MAAD** Võrumaal. Küsi pakkumist tel 527 4044.

TÖÖ

AS Semuehitus võtab tööle **ehitus-töölisi**. Tulla Kooli 6, Võru. Info telefonil 782 7400.

Töö lintsaie juhile. Tel 514 3747.

Pakkuda tööd ühele-kahele korralikule **ehitusmehele**. Tel 504 5563.

Töö **raiebrigaadile** + koondamine (Võru, Põlva). Hind kokkuleppel. Tel 5373 4500.

Vajan **ehitusoskusega töömeest** puukooli. Tel 512 2422.

Puidufirma võtab tööle **mööblide-tailide viimistleja**. Tel 506 0889.

KOOLITUS

Võrumaa Autokoolis (OÜ Tugev Partner) **AM-, A-, B-, BC1-, C-, D-, E-, T-kategooria kursused**. Koolitused toimuvad Võrus ja Põlvas. Lisainfo www.vorumaa-autokool.ee või tel 786 4658, 503 2062.

Hei, tantsusõber! **Tantsuklubi Maarja ootab uusi poisse-tüdrukuid 13. septembril kl 16 Võru 1. põhikooli aulasse**. Esimene kuu kõigile tasuta! Info/reg tel 518 3760. Tantsuõpetaja Reno Olle

Joogatunnid Võru Kandles reedel kell 17.30. Info tel 509 4342, www.sansaara.ee.

SÕIDUKID

Müüa **metsaveoauto Kamaz** tõstukiga **Hiab** või vahetada sõiduauto vastu. Tel 522 6279.

TEENUS

Ohtlike puude raie. Tel 5810 8597.

Vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitus. Tel 5194 3875.

Kaubaveod. Tel 505 5654.

Kaardimoor, tariif 1 eur/min. Tel 900 2202.

Teen remonditööd. Tel 5811 9908.

Maalritööd firmadele (kontorid, korteriühistud jms). Tel 5554 7967.

Elektritööd korter- ja eramajades. Arvestame eelkõige kliendi soovidega! Tel 523 8521.

Teen siseviimistlus-, krohvimis- ja maalritööd. Tel 5678 7437.

Ehitus- ja rem.tööd. Tel 5811 6978.

Elektrik. Tel 505 9951.

ENAMPAKKUMINE

8. oktoobril kell 11 toimuv avalikul suulisel enampakkumisel müüakse OÜ Aguli (pankrotis) kinnistu (kahekorruseline ladu-tootmishoone) reg.osa 695741 Vastseliina alevikus Võrumaal üp 856 m². Enampakkumise alghind 7000 €. Tagatisraha suurus 10%. Enampakkumine toimub aadressil OÜ Õigusbüroo Faktootum, Õpetaja 9a Tartu. Varaga tutvumine tel 518 7930. Enampakkumise tingimused aadressil www.ametlikudteadaanded.ee ja tel 505 3344.

8. oktoobril kell 11.30 toimuv avalikul suulisel enampakkumisel müüakse OÜ Antsla Triinu (pankrotis) kinnistu reg.osa 971441 Võru maakonnas Antsla vallas Rimmi külas, üp 8200 m². Kinnistul asub kahekorruseline elamu-baar-töökoda üp 389,5 m² ja kämpingud kokku 21 majutus-kohaga. Enampakkumise alghind 40 000 €. Tagatisraha suurus 10%. Enampakkumine toimub aadressil OÜ Õigusbüroo Faktootum, Õpetaja 9a Tartu. Enampakkumise tingimused aadressil www.ametlikudteadaanded.ee ja tel 505 3344.

KIRIKUTEATED

EELK kogudused Jumalateenistused
16. septembril kell 11 Rõuge kirikus, **kell 10** Vastseliina kirikus, **kell 12** Misso kirikus, **kell 10.30** Pindi kirikus.

15. septembril Pindi kiriku juures **kell 8** puude riitapanemise talgud.

Igatsed positiivseid muutusi oma ellu? Vajad tervenemist? Hingerahu? Ootame sind **15. septembril kell 18** ja **16. septembril kell 11 Võru Hosianna koguduse** aadressil Kreutzwaldi 54b. Tule koos pere ja sõpradega! www.voruhosianna.ee.

Võru baptisti koguduses algab pühapäevakool **16. septembril kell 12**. Info tel 5373 2279.

11. VÕRU ROLLER 15.09.2012 SPRINT

Võru-Kubija rollerirajal
14.15 Eelsõidud, 2.1 km
Võru Spordikeskuse juures
16.00 Kultuuriprogramm
16.45 Veerandfinaalid
17.30 Poolfinaalid
17.50 B ja A finaalid
18.30 Autasustamine

Kein Einaste 2009. ja 2010. aasta võitja

Sjoo suvõ suurõmb suusavõideldus!

www.okvoru.ee www.suusaliit.ee www.werro.ee/sport

15. SEPTEMBRIL ALGUSEGA KELL 10.00 ROGOSI MÕISAS

ROGOSI SÜGISLAAT 2012

PERENAISED! TOOGE OMA RETSEPTI JÄRGI VALMISTATUD HAPU-, SOOLA- VÕI MARINEERITUD KURGID KONKURSILE!

KELL 12.00 SELGUB „ROGOSI MÕISA KURK 2012“

INFO JA KOHTADE DRONEERIMINE TEL 5165720 SIRJE

16. SEPTEMBER 2012 PÜHAPÄEVAL | KELL 10.00 - 17.00

OSTA.EE

LAAT & MAARAHVAPIDU

VAHVA PEREPÄEV EUROOPA SUURIMA MOTOHALLI ÕUEL!

PEAESINEJA OTT LEPLAND

OSTA.EE KASUTAJATELE PIDU TASUTA TOIMUMISKOHT: VÕRUMAAKOND, SÕMERPALU, ADRENALIN ARENA

ADRENALIN ARENA